

Het
jaar
van
de

Boerenzwaluw

Jaarverslag 2010

Bestuurssamenstelling

Voorzitter:	Gerben A Brouwer	O. Edskesstraat 6	9163 JG Nes	tel: 542430
Secretaris:	Lex Kiewied	V/d Stratenweg 18	9163 HT Nes	tel: 701225
Penningmeester:	Paulus Brouwer	Hoofdweg 10	9164 KL Buren	tel: 542581
Lid:	Jan Brouwer	Nieuweweg 6	9164 KC Buren	tel: 542930
Lid:	Vacant			

Voor vragen, opmerkingen, ideeën of andere wetenswaardigheden kunt u ons altijd bellen, maar u kunt ook contact met de penningmeester opnemen via de mail: nesburen@bfvw.nl

Redactie jaarverslag

Samenstelling jaarverslag :	Gerben Brouwer, Paulus brouwer, Lex Kiewied
Foto voorpagina:	Douwe Gras
Eind opmaak en ontwerp:	Sander Kiewied
Drukwerk:	All print Dokkum

Verder willen wij iedereen bedanken die heeft bijgedragen bij de totstandkoming van dit verslag. Wij hopen dat we volgend jaar weer van jullie diensten gebruik te mogen maken.

Inhoudsopgave

• Voorwoord	blz	2
• Alarm telling	blz	2
• Wintervoeding	blz	2
• Waarnemingen vanaf de boot	blz	2
• 2011 Het jaar van de Boerenwaluw	blz	3
• Fietsdag Staats Bos Beheer	blz	3
• Zomaar een dag	blz	4
• Weidevogelinventarisatie gegevens	blz	5
• Ratten predatie	blz	7
• Weidevogelinventarisatie Vennot	blz	9
• Het voorjaar komt er aan	blz	10
• Roofvogelinventarisatie	blz	11
• Collectief weidevogel beheer 2010-2015	blz	17
• Van alles Van alles	blz	19
• Vreemde eend in de bijt (ontwikkelingen zeereep Oost-Ameland)	blz	20
• Hoe kleuringen bijdragen aan kennis vergroting	blz	24

Oproep aan leden en donateurs

We willen graag een email bestand aanleggen van onze leden en donateurs zodat we op een snelle manier informatie over bijvoorbeeld de ledenvergadering, informatie bijeenkomsten, de contributie-inning en interessant vogelnieuws kunnen uitwisselen. Tevens kunt u zelf op deze manier ook bijvoorbeeld bijzonder waarnemingen doorgeven, vragen stellen aan het bestuur of een probleem aankaarten. Op deze manier besparen we veel geld, tijd en het milieu! Stuur daarom een mailtje naar nesburen@bfvw.nl. Mocht u geen mail adres hebben of u wilt niet op deze manier geïnformeerd worden, dan blijft alles gewoon bij het oude en ontvangt u informatie per brief of mondeling.

Inmiddels hebben van onze vogelwachters/ nazorgers een volledig bestand en zij hoeven zich dus niet opnieuw aan te melden, maar mochten hier zich wijzigingen voor doen door verhuizing of een nieuw mail adres geef dit dan tijdig door aan de secretaris. Wij danken jullie allen voor de medewerking.

Vreemde eend in de bijt

In deze nieuwe rubriek wil we graag mensen aan het woord laten die misschien niet direct met onze weidevogels te maken hebben maar wel met de ontwikkeling van de natuur op Ameland en zo indirect dus ook betrokken zijn. Dit keer een artikel ontvangen van Pieter Slim over de ontwikkelingen van de zeereep onder dynamisch kustbeheer op Oost/Ameland. Onderzoek naar de bijdrage van kustbeheer aan de kustveiligheid.

Inleiding

Op Oost-Ameland wordt sinds 1985 gas gewonnen. En vanaf 1986 worden daar de effecten van de bodemdaling met een monitoringprogramma bestudeerd. Onder anderen door Alterra, Wageningen UR (Pieter Slim) en het Natuurcentrum Ameland (Johan Krol). Maar er zijn ook andere ontwikkelingen in het gebied. It Fryske Gea heeft meer gebied in beheer gekregen, nadat dit was overgedragen door Rijkswaterstaat. En het beheer van de zeereep op Oost-Ameland is veranderd in 1999, nadat er eerst al een proef van RWS met dynamisch kustbeheer was geweest van 1995 tot 1999. De effecten hiervan zijn 10 jaar lang gevolgd door het Natuurcentrum Ameland. We hadden gezien dat er veel veranderde in het gebied, ook in de zeereep. In 1994 was er een doorbraak bij paal 21.4. Daarna zagen we herstel; maar vooral nam de hoogte van de zeereep toe.

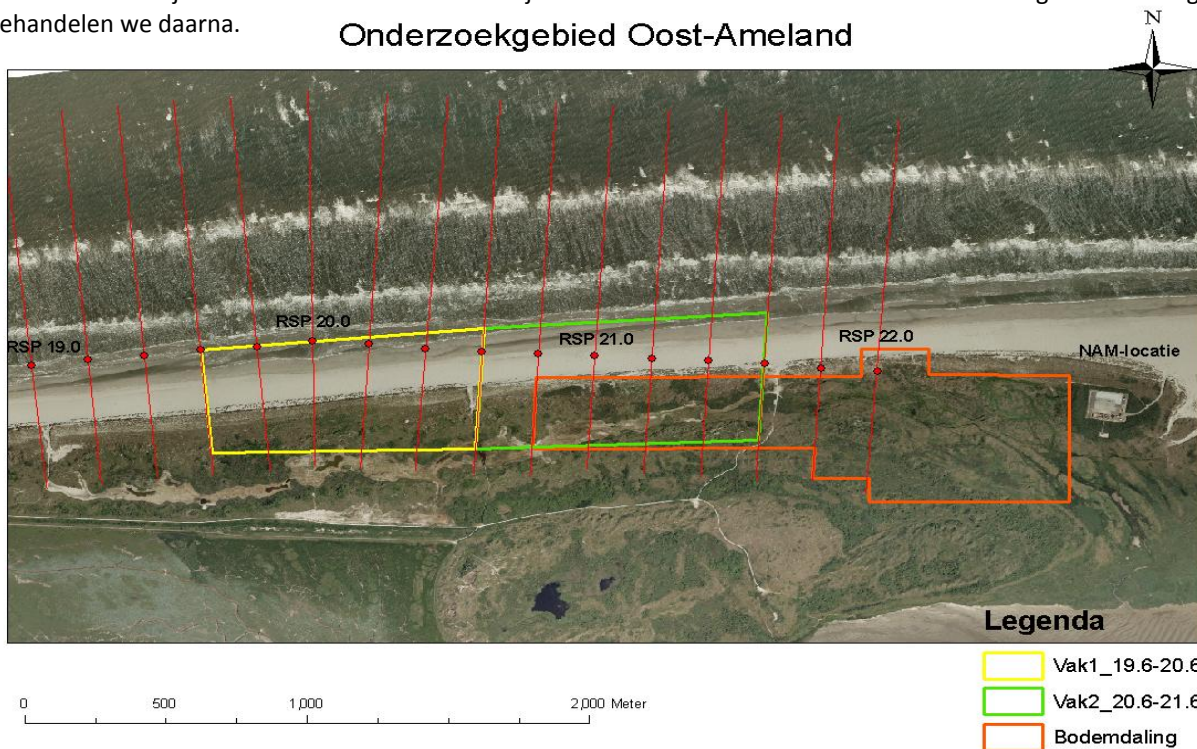
Bart de Jong was najaar 2010 bereid om in het kader van zijn studie aan Wageningen Universiteit eens goed uit te zoeken hoe de zeereep – in feite toch de kustverdediging van Oost-Ameland – zich in verleden en heden heeft ontwikkeld, en in de toekomst zal ontwikkelen. Toen deze gelegenheid voor onderzoek aan de zeereep zich voordeed, hebben wij deze met onze grote betrokkenheid bij Ameland en haar natuur, met beide handen aangegrepen.

Onderzoekgebied

In Figuur 1 is ons onderzoekgebied aangegeven. Johan Krol onderzocht voor Rijkswaterstaat de veranderingen in de zeereep in het gele Kustvak 1 (dynamisch kustbeheer vanaf 1999) en in het groene Vak 2 (dynamisch kustbeheer vanaf 1995). Pieter Slim en Johan Krol onderzoeken veranderingen door bodemdaling in het rode gebied oostelijk daarvan. En Bart de Jong onderzocht de zeereep tussen paal 19.0 en 22.0. Over het laatste onderzoek doen we hier kort verslag.

Dankzij de ijverige en precieze metingen van Rijkswaterstaat zijn er vanaf 1964 bijzonder veel gegevens verzameld van de kuststrook van Nederland en dus ook van Ameland. Van alle raaien in Figuur 1 (de zogenaamde Jarkus-raaien) wordt jaarlijks de hoogte bepaald. Naast deze data zijn nog allerlei andere gegevens - zoals luchtfoto's - door ons gebruikt. Een van de raaien lichten wij er uit omdat dit het meest bijzondere voorbeeld is van de kustontwikkeling hier. Het algemene beeld behandelen we daarna.

Onderzoekgebied Oost-Ameland

Figuur 1. Onderzoekgebied Oost-Ameland. Weergegeven zijn de strandpalen 19.0 t/m 22.0 (rode stippen om de 200 m), de Jarkus-raaien (rode lijnen), Vak 1 (dynamisch kustbeheer vanaf 1999), Vak 2 (dynamisch kustbeheer vanaf 1995), en het gebied waar de ecologische effecten van de bodemdaling worden onderzocht.

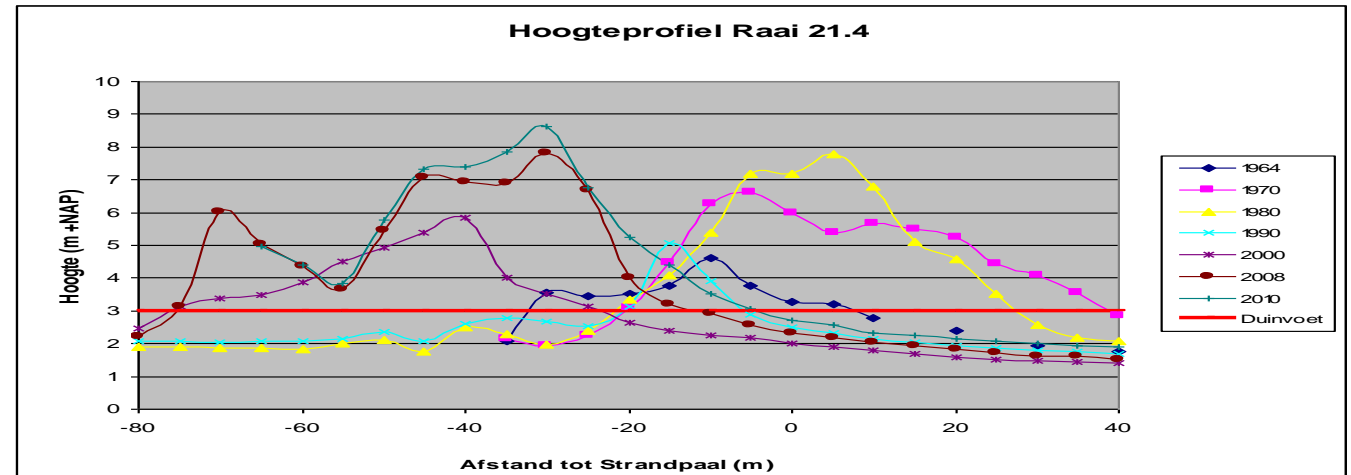

Een speciaal geval: doorbraak bij paal 21.4

Het meest aansprekende voorbeeld is raai 21.4 op de plek waar in 1994 de zee bijna geheel door de zeereep is gebroken (Figuur 2). Figuur 3 geeft de ontwikkeling van het duinprofiel vanaf 1964. Je kunt zien dat tot en met de jaren 80 zich een zeereep heeft opgebouwd van zo'n 8 m hoog, rond de locatie van de strandpaal (0 m). In 1990 is deze zeereep vrijwel geheel door de zee afgebroken, waarna er zich in 2000 landinwaarts een nieuwe zeereep vormde (-40 m). In 2008 en 2010 heeft de zeereep zich verder ontwikkeld in zeewaartse richting. Zo is de top van de nieuwe zeereep in tien jaar tijd verplaatst van -40 m naar -30 m en opnieuw ca. 8 m hoog. Ook de voet van de zeereep verplaatst zich weer langzaam zeewaarts. Figuur 4 is de situatie van dit moment.

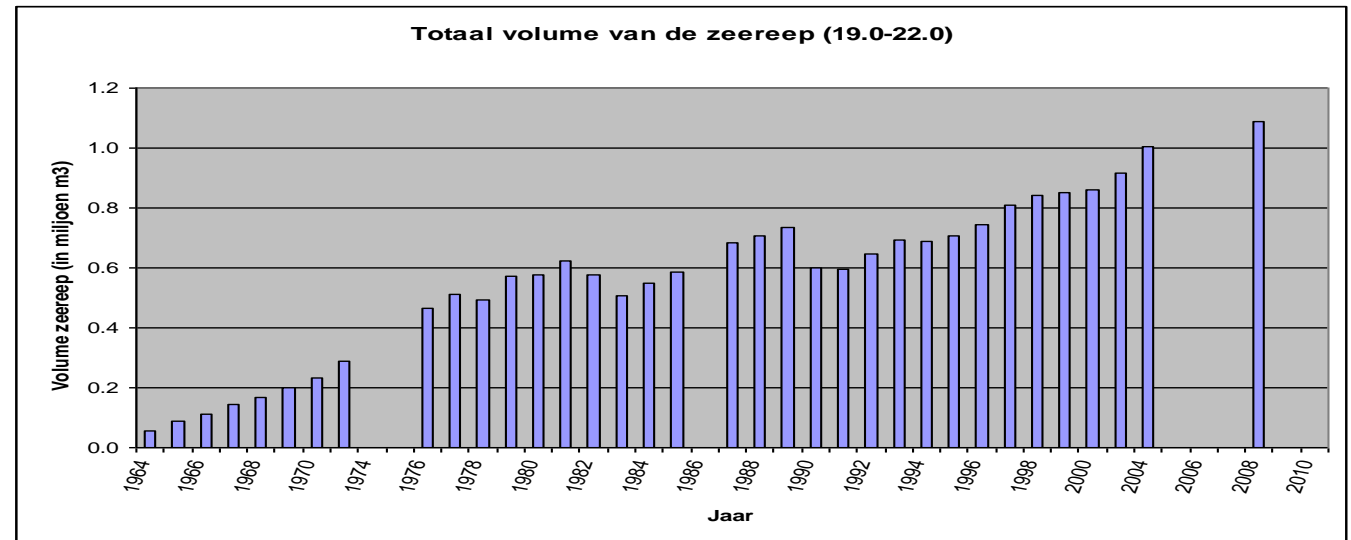
Figuur 2. Doorbraak zeereep bij raai 21.4 op 28 januari 1994 (foto Johan Krol).

Figuur 3. Hoogteprofiel zeereep bij raai 21.4. Afstand gemeten ten opzichte van strandpaal (0 m) (negatieve waarden zijn landwaarts van de strandpaal).

Gangbaar en dynamisch kustbeheer

In Kustvak 2 met dynamisch kustbeheer vanaf 1995, is het effect van het beheer vergeleken met Vak 1 dat tussen 1995 en 1999 nog op een gangbare, traditionele manier werd beheerd. De trendlijnen van beide kustvakken blijken vrijwel evenwijdig te lopen, ook na 1999. Dit betekent dat in beide gevallen de zeereep ongeveer evenveel in volume toeneemt (evenveel groeit). Het algemene beeld: de zeereep tussen paal 19 en 22. Nadat we het herstel van de doorbraak bij paal 21.4 zagen, kijken we nu naar de gehele bestudeerde 3 km lange zeereep van strandpaal 19.0 tot en met 22.0. Dat is het gehele gebied van de raaien in Figuur 1. We zien dat vanaf 1964 de zeereep van Oost-Ameland gestaag in volume toeneemt (Figuur 5). De zeereep bouwt zichzelf op door de netto zandaanvoer vanuit het westen. Er ligt steeds meer zand: de zeereep wordt steeds zwaarder en sterker. Ook nadat er is gestopt met het gangbare kustbeheer. Als we goed kijken, zien we in Figuur 5, dat er toch enkele haperingen in de opbouw zijn: trendbreuken in het begin van de jaren 80 en 90. Wat was er toen aan de hand?

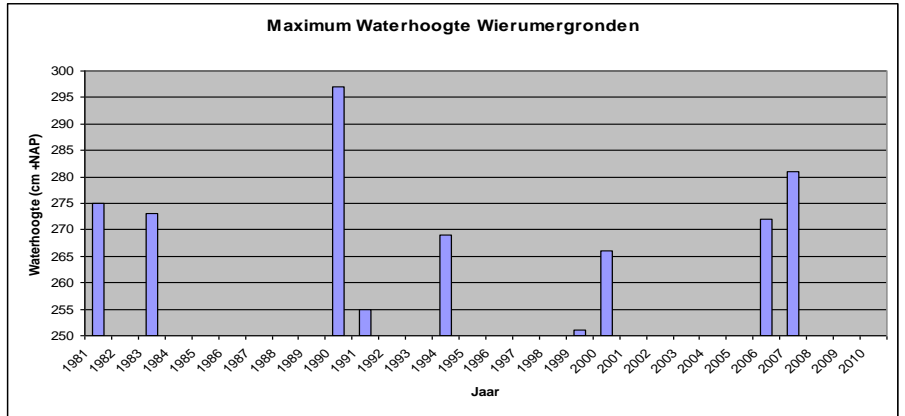

Figuur 5. Totaal volume zeereep (paal 19.0 t/m 22.0) van 1964 tot 2010.

Oorzaken van veranderingen in aangroei

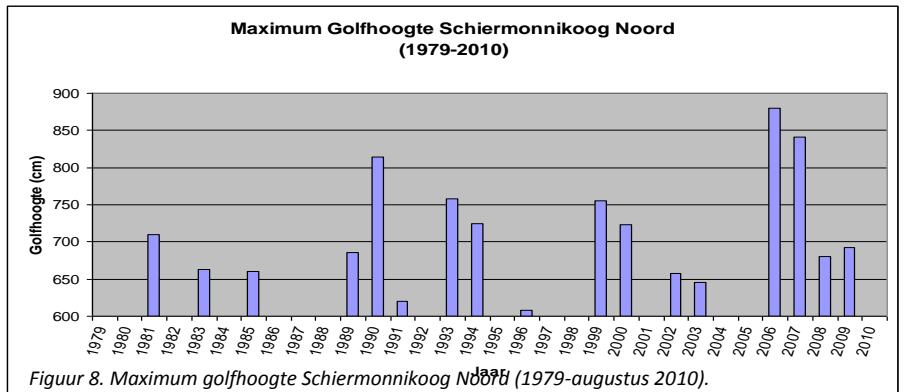
Kijken we naar perioden met maximale waterhoogten (Figuur 7) en golfhoogten (Figuur 8) en combineren we die, dan hebben we een indicatie in welke jaren de zeereep op Ameland getroffen is door een belangrijke storm. Het betreft een indicatie, omdat andere factoren als windrichting ook van grote invloed zijn. We zien dan de 'piekjaren' 1981, 1990, 1994, 2006 en 2007. Waarbij 1990 voor beide indicatoren een zeer extreme waarde is.

Figuur 7. Maximum waterhoogte Wierumergronden (1981-augustus 2010).

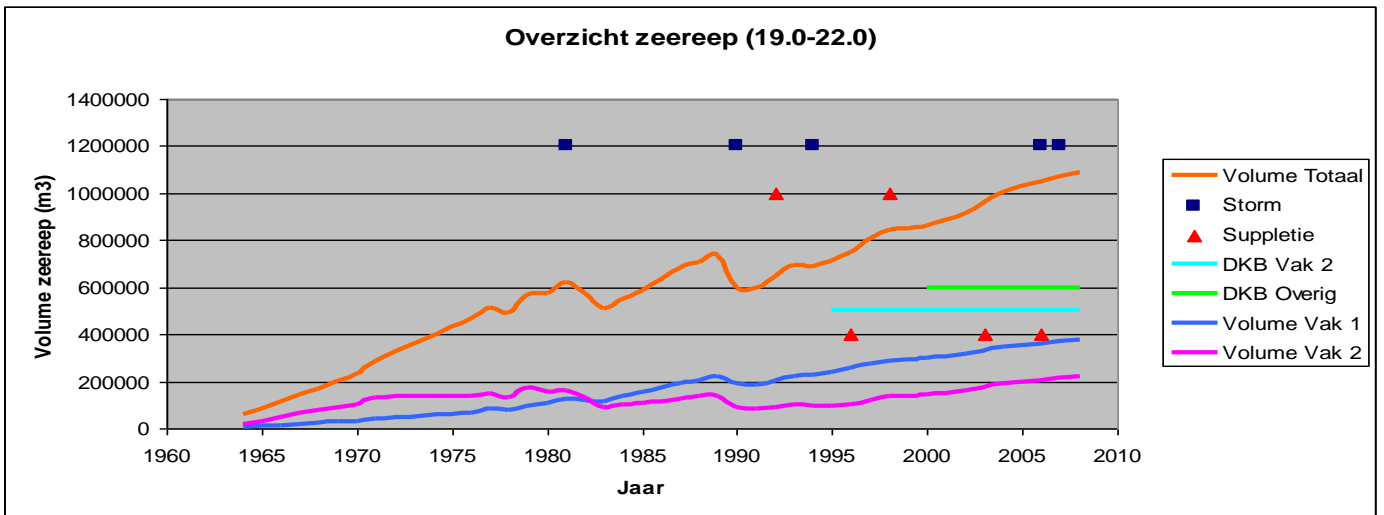
Totaalbeeld en conclusies

Tenslotte hebben we de resultaten van ons onderzoek samengevat in Figuur 9. We zien hier het zandvolume van een groot deel van de zeereep van Oost-Ameland (paal 19-22) gestaag toenemen. De periode van dynamisch kustbeheer (DKB) is aangegeven. En verder is de toename in volume van de beide delen die tussen 1995 en 1999 hiervoor als proefvak dienden, aangegeven. Tenslotte zien we de momenten van heftige stormen en van zandsuppleties op de kust; in het gebied zelf en daarbuiten ten westen van het gebied.

Figuur 8. Maximum golfhoogte Schiermonnikoog Noord (1979-augustus 2010).

Onze conclusie is dat er op Oost-Ameland al vanaf de jaren 60 sprake is van groei van de zeereep in volume en hoogte. De kustveiligheid neemt hierdoor verder toe. We zien een relatie tussen sommige heftige stormen en een afname in volume van de zeereep (afslag), steeds gevolgd door herstel. We zien ook dat er eigenlijk geen effecten van de zandsuppleties te zien zijn op de groei van de kust. Ook zien we geen echt effect van de verandering van het beheer; wel is de zeereep dynamischer en natuurlijker geworden. De toekomstige ontwikkeling is onzeker, maar verdere groei lijkt waarschijnlijk.

Figuur 9. Ontwikkeling volume zeereep Oost-Ameland (19.0-22.0) met hoogwatergebeurtenissen (storm: vierkantjes), zandsuppleties (driehoekjes), het beheer (DKB = uitvoering dynamisch kustbeheer), en volumes van Vak 1 (DKB vanaf 1999) en (Vak 2 DKB vanaf 1995). Voor suppleties is er onderscheid gemaakt tussen suppleties binnen de onderzochte zeereep (bovenste driehoekjes) en suppleties ten westen hiervan (onderste driehoekjes).

Bovenstaand onderzoek is afgesloten met een Alterra-rapport dat in te zien en gratis te downloaden is via <http://www.alterra.wur.nl/NL/publicaties+Alterra/Alterra+rapporten/>: vink onder 'zoek' rapportnummer aan, en vul in '2125'.

Bart de Jong, Pieter Slim & Johan Krol

